

Wyrok z dnia 13 lipca 2000 r.

II UKN 635/99

Przepis art. 442 KC ma zastosowanie do przedawnienia roszczenia o jednorazowe odszkodowanie z tytułu uszczerbku na zdrowiu spowodowanego chorobą zawodową stwierdzonego po 1 stycznia 1976 r. (po wejściu w życie ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144 ze zm.) u pracownika, którego zatrudnienie narażające go na tę chorobę ustało w czasie obowiązywania dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1958 r. Nr 23, poz. 97 ze zm.).

Przewodniczący SSN Beata Gudowska, Sędziowie SN: Maria Tyszel, Barbara Wagner (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 13 lipca 2000 r. sprawy z powództwa Ludwika L. przeciwko KGHM „P.M.” Spółce Akcyjnej Oddział Zakłady Górnicze „K.” w I. o odszkodowanie, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 13 października 1998 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu wyrokiem z dnia 13 października 1998 r. [...] oddalił apelację Ludwika L. od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Złotoryi z dnia 27 lutego 1998 r. [...], oddalającego powództwo apelującego o zasądzenie na jego rzecz od KGHM "P.M." S.A. Oddział Zakłady Górnicze „L.” Wydział „K.” w I. jednorazowego odszkodowania z tytułu choroby zawodowej.

Sąd ustalił, że powód jest inwalidą II grupy w związku z chorobą zawodową -

pylicą płuc. Choroba ta została stwierdzona decyzją państwowego terenowego inspektora sanitarnego w J.G. z dnia 20 czerwca 1996 r. (utrzymaną w mocy przez Naczelny Sąd Administracyjny-Ośrodek Zamiejscowy we Wrocławiu wyrokiem z 30 kwietnia 1997 r. [...]). Ludwik L. pobiera emeryturę w zbiegu z rentą z tytułu choroby zawodowej. Powód w okresie od 3 grudnia 1958 r. do 30 stycznia 1966 r. był zatrudniony pod ziemią w Kopalni Węgla Kamiennego „V.” w W., skąd został przeniesiony do Zakładów Górniczych „N.K.” w N.K., gdzie, od 3 lutego 1966 r. do 31 marca 1967 r., pracował na stanowisku sztygara zmianowego pod ziemią. Od 1 kwietnia 1967 r. do 10 czerwca 1967 r. wykonywał pracę sztygara zmianowego w kopalni Fosforytów „A.” w R. Zakłady Górnicze „N.K.” zostały zlikwidowane, a ich następcą prawnym był, także później zlikwidowany, KGHM P.M. S.A. Oddział Zakład Urządzeń Górniczych „L.” w W. Następcą prawnym tego ostatniego są od października 1994 r. Zakłady Górnicze „K.” w I.

Zdaniem Sądu, do powoda nie mają zastosowania przepisy ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach pieniężnych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144 ze zm.). Uwzględniając treść art. 49 ust. 3 tej ustawy, w rozpoznawanej sprawie będą miały zastosowanie przepisy obowiązujące w dniu ustania zatrudnienia narażającego Ludwika L. na chorobę zawodową, tj. w dniu 31 marca 1967 r. (ustanie zatrudnienia w Zakładach Górniczych „N.K.”). Materialnoprawną podstawę roszczenia powoda stanowią zatem przepisy dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1958 r. Nr 23, poz. 97 ze zm.). Art. 24 dekretu przewidywał odpowiedzialność uspołecznionego zakładu pracy za skutki chorób zawodowych na zasadach prawa cywilnego. Do przedawnienia roszczenia powoda o jednorazowe odszkodowanie znajdują wobec tego zastosowanie przepisy Kodeksu cywilnego o przedawnieniu. Zgodnie z art. 442 § 1 zdanie drugie KC, roszczenie o naprawienie szkody przedawnia się po upływie dziesięciu lat od zdarzenia, które ją wywołało. Roszczenie Ludwika L. o jednorazowe odszkodowanie z tytułu uszczerbku na zdrowiu spowodowanego chorobą zawodową uległo więc przedawnieniu, wobec czego powództwo o wypłatę tego świadczenia należało oddalić.

Ludwik L. zaskarżył ten wyrok kasacją. Wskazując jako jej podstawę naruszenie prawa materialnego „przez niewłaściwe zastosowanie przepisu art. 442 § 2 zdanie 2 KC do roszczenia powoda o jednorazowe odszkodowanie z tytułu choroby za-

wodowej – krzemicy płuc w zakresie przedawnienia tegoż roszczenia zamiast przepisu art. 291 KP, albowiem roszczenie ma charakter roszczenia ze stosunku pracy, a jego podstawę prawną stanowią przepisy ustawy z 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych”, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy temu ostatniemu Sądowi do ponownego rozpoznania, „z uwzględnieniem kosztów postępowania kasacyjnego w zakresie zastępstwa adwokackiego”.

Zdaniem pełnomocnika skarżącego, Sąd błędnie przyjął, że do powoda ma zastosowanie art. 49 ust. 3 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r., a w konsekwencji przepisy dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Ujawnienie u Ludwika L. choroby zawodowej nastąpiło po raz pierwszy w 1994 r., a jej stwierdzenie przez inspektora sanitarnego w dniu 7 sierpnia 1996 r. (wobec oddalenia skargi strony pozwanej przez Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z 30 kwietnia 1997 r.). Za inwalidę w związku z chorobą zawodową powód został uznany przez komisję do spraw inwalidztwa i zatrudnienia w dniu 24 września 1996 r. O jednorazowe odszkodowanie wystąpił na podstawie art. 9 ust. 10, art. 10 ust. 1 i 11 oraz art. 41 ustawy wypadkowej z dnia 12 czerwca 1975 r. Roszczenie o jednorazowe odszkodowanie jest roszczeniem ze stosunku pracy i, jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 listopada 1997 r., II UKN 348/97, do jego przedawnienia ma zastosowania art. 291 KP. Przepis ten zaś stanowi, że roszczenia ze stosunku pracy przedawniają się z upływem trzech lat od ich wymagalności. Roszczenie powoda stało się wymagalne w dniu 24 września 1996 r. (ustalenie jego inwalidztwa w związku z chorobą zawodową przez komisję do spraw inwalidztwa i zatrudnienia), zaś z pozwem o nie wystąpił w dniu 13 marca 1997 r., a zatem przed upływem trzech lat.

Strona pozwana w odpowiedzi na kasację wniosła o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Okoliczności faktyczne rozpoznawanej sprawy są bezsporne. Spór dotyczy przede wszystkim prawidłowego ustalenia podstawy prawnej odpowiedzialności strony pozwanej za skutki stwierdzonej u powoda choroby zawodowej.

Zgodnie z art. 49 ust. 1 ustawy wypadkowej z dnia 12 czerwca 1975 r., przepisy tej ustawy mają zastosowanie do spraw o świadczenia z tytułu chorób zawodo-

wych, jeżeli uszczerbek na zdrowiu poszkodowanego został stwierdzony począwszy od daty jej wejścia w życie, tj. od 1 stycznia 1976 r. (art. 51), „z zastrzeżeniem ust. 3”. Według ustępu 3 art. 49 „Do spraw o świadczenia z tytułu uszczerbku na zdrowiu stwierdzonego po wejściu w życie ustawy, a spowodowanego chorobą zawodową powstałą w zatrudnieniu narażającym na tę chorobę, które ustało przed wejściem w życie ustawy, stosuje się przepisy obowiązujące w dniu ustania tego zatrudnienia”.

Bezsporny między stronami jest fakt, że uszczerbek na zdrowiu powoda w związku z chorobą zawodową (pylicą płuc) został stwierdzony po 1 stycznia 1976 r. (orzeczenie z dnia 24 września 1996 r. obwodowej komisji do spraw inwalidztwa i zatrudnienia o inwalidztwie II grupy w związku z chorobą zawodową) a jego zatrudnienie narażające na tę chorobę - pod ziemią na stanowisku sztygara zmianowego w Zakładach Górniczych „N.K.” w N.K. ustało w dniu 31 marca 1967 r., a zatem przed wejściem w życie ustawy wypadkowej z dnia 12 czerwca 1975 r. (1 stycznia 1976 r.). Trafnie wobec tego przyjął Sąd, że w rozpoznawanej sprawie ma zastosowanie art. 49 ust. 3 ustawy wypadkowej.

W dniu 31 marca 1967 r. w zakresie odpowiedzialności pracodawcy za skutki chorób zawodowych obowiązywały przepisy dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1958 r. Nr 23, poz. 97 ze zm.). Art. 24 tego dekretu nadawał odpowiedzialności uspołecznionego zakładu pracy za skutki chorób zawodowych charakter cywilnoprawny. Do przedawnienia roszczeń o jednorazowe odszkodowanie miały więc zastosowanie przepisy Kodeksu cywilnego. Według art. 442 § 1 zdanie drugie KC roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym przedawnia się w każdym wypadku z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę. W przypadku choroby zawodowej zdarzeniem takim jest zatrudnienie narażające na tę chorobę. Nie jest wobec powyższego trafny wywód kasacji zmierzający do uzasadnienia poglądu prawnego, że w rozpoznawanej sprawie do oceny prawa Ludwika L. do jednorazowego odszkodowania z tytułu choroby zawodowej mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, a w konsekwencji do przedawnienia roszczenia powoda o to świadczenie art. 291 KP.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393¹² KPC, orzekł jak w sentencji.

=====